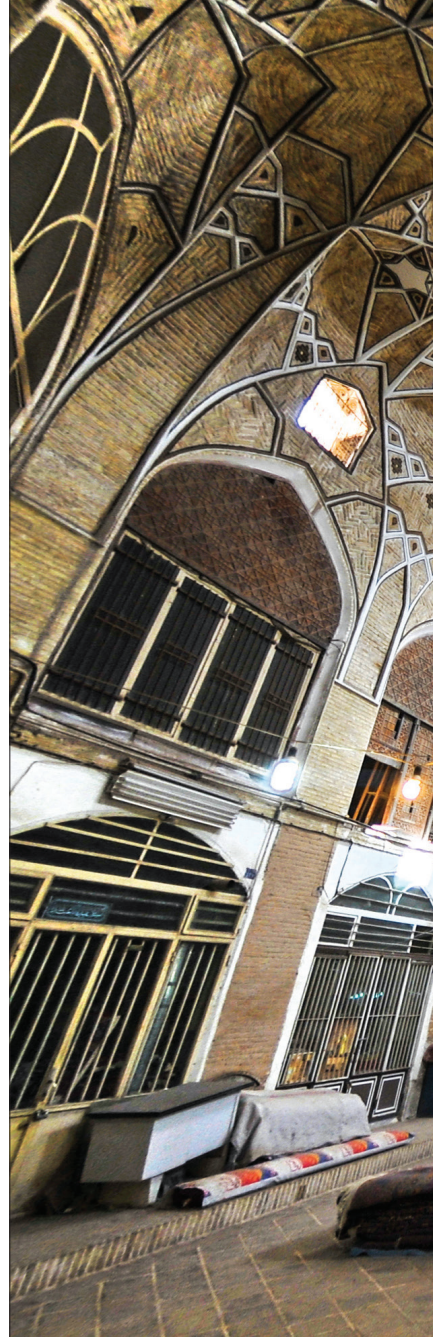
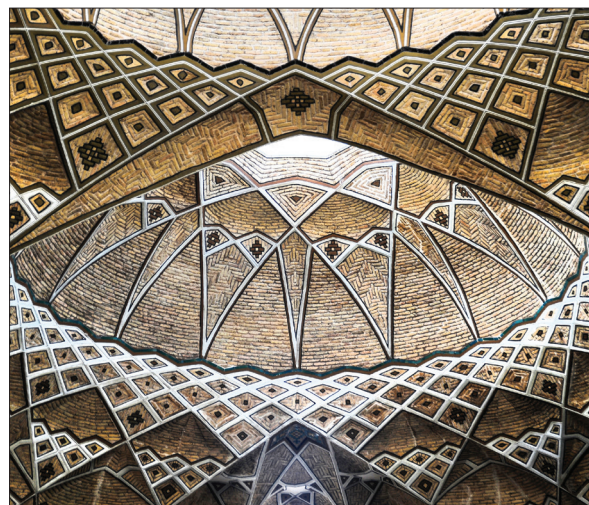

● تیمچه قم، یادگار استاد حسن معمارباشی معمار عصر ناصری است

● فرم‌های مختلف آجرچینی و تزئینات بنا در تیمچه قم، یکی از دیدنی‌ترین نمونه‌هاست

● نور تیمچه عمدتاً از نورگیرهایی تأمین می‌شود که در سقف‌های گنبدی بنا تعبیه شده‌اند

● حوض هشت‌ضلعی حیاط مرکزی، درست زیر گنبد میانی است

درها با هنر گره چینی تزئین شده تا جایی که می‌دانم در قم فقط خانواده حاجی محمدی هستند که این هنر و پیشه پدر خود را ادامه می‌دهند. در سقف بیرونی حجره‌ها که نیم‌گنبد است، آثاری از زنده از گچ‌بری و مقرنس در زوایا به چشم می‌خورند.

اگر پشت به ورودی بایستید، با نگاه به روبه‌رو و طبقه بالا، حجره شاه‌نشین توجیه را جلب می‌کند. محلی مشرف به صحن مرکزی تیمچه و سرا که پلکان‌های منبر مانند اطراف بر اعتبار آن افزوده است. اینجا محل اسکان مدیر و مسئول بناست.

در ایوان شاه‌نشین مقرنس‌های استادانه متفاوتی با دیگر نقاط تیمچه نظاره‌گریم.

● تنفس در فضای دلپذیر تیمچه

همه اهالی و همه کسانی که با تیمچه قم آشنا هستند از هوای مطبوع تیمچه متعجب هستند می‌گویند هیچ فرقی نمی‌کند در کدام فصل از سال به این فضای بدیع قدم می‌گذارید هوای اینجا همیشه خوب است نه سرد است نه گرم، محسنی معتقد است معمارباشی بنا را مناسب آب و هوای قم ساخته، در واقع مناسب با اقلیم قم ساخته شده است.

در زیر حجره شاه‌نشین دری است که به سرای کوچک تیمچه باز می‌شود و کارهایی مثل رفوگری در آن انجام می‌شود. عبور نور غیرمستقیم از روزنه‌های سقف و نورگیرهای کناری با فاصله‌های معین، روشنایی موزون و دلپذیری را برای تیمچه قم به ارمغان آورده است.

اینجا از خشت، گل و سنگ ساخته شده است، اما هنر دستان خالق تیمچه است که از آن اثری فاخر ساخته تا با ورود به این فضا به تماشای شکوه معماری ایران بنشینید.

اینجا زندگی در جریان است، فرش‌فروشان در حجره‌های خود با مشتریان سرگرم گفت‌وگو هستند. فرش ایریشمی دستیاف قم؛ عروس فرش‌های دنیاست به همین علت از دور و نزدیک خریدار دارد. خریدارها اینجا در تیمچه دور هم جمع می‌شوند و درباره فرش‌ها و قیمتشان با هم چک و چانه می‌زنند.

تیمچه بزرگ بازار قم تیرماه ۱۳۹۸ مرمت شد. در این پروژه بخشی از پوشش حفاظتی تیمچه بزرگ قم که متأسفانه سال‌ها دچار آسیب سازه‌ای و با استفاده از شمع‌های چوبی مهار شده بود، به طور کامل مرمت شد.

حساب و کتاب حجره است تا فرش دستباف و ایریشم قم را به مخاطبانش عرضه کند.

● قصه غیبت معمارباشی عصر ناصری

«سیدمحسن محسنی» استاد دانشگاه درباره تیمچه می‌گوید: «در معماری سنتی ایران، بازارها به عنوان ستون فقرات شهر به حساب می‌آمدند. درون بازارها، تیمچه‌ها به عنوان فضاهای تمرکز تجارت، فروش کالاهای خاص و افزایش رقابت اهمیت بسیاری داشتند. به همین علت معمارباشی تمام سعی خود را گذاشت تا چیزی بسازد که امروز ما مردم قم به آن افتخار کنیم». وی که درباره معمار عصر ناصری تیمچه تحقیقات انجام داده و کتابی در دست چاپ دارد به حکایت ناپدید شدن استاد حسن معمار در حین ساخت بنا هم اشاره می‌کند و می‌گوید: «استاد نابغه‌ای که این بنا را ساخته پس از ساخت بنا و دیوارها بی‌خبر از قم می‌رود. عده‌ای می‌گویند به کربلا رفته عده‌ای معتقد هستند که در سمنان ساکن شده. قول‌ها مختلف هستند حتی درباره مدت زمان ناپدید بودنش هم اختلاف هست؛ عده‌ای می‌گویند ۶ ماه بوده و عده‌ای معتقدند دو سال. بعضی‌ها هم می‌گویند معمار چهار سال تمام تیمچه را نیمه‌کاره رها می‌کند و از قم می‌رود؛ هر چند برمی‌گردد و کارش را تمام می‌کند».

بر پایه پژوهش‌های محسنی، علت دست کشیدن از کار و ترک قم توسط استاد حسن معمار این بوده که طبق اصول معماری قدیم باید بنای پایه پس از ساخت به اندازه کافی نشست کند تا وقتی سقف ساخته می‌شود با گذر زمان سقف نشکند و ترک بر ندارد.

● حجره‌ها و فضاهای تیمچه فرش

این تیمچه دارای حیاطی به وسعت ۸۵ متر به شکل مستطیل و با سکوهایی در اطراف است، تزئینات این بخش آجری و بسیار زیبا و منقش است که موجب شده فضا از حالت یک‌نواختی خارج شود.

مرکز صحن، حوض هشت‌ضلعی زیبایی، درست زیر سقف گنبد میانی، شما را به نشستن کنار خود دعوت می‌کند. این حوض این روزها خالی از آب است و امتداد نور از سقف راه به آب نمی‌برد. سر را که بچرخانی در دو سو گرداگرد حجره فرش‌فروشی است که پایین درهایشان آهنی است، اما درهای طبقه فوقانی باید نونوار شوند؛ چرا که رنگ درها تغییر کرده، روی

علت دست کشیدن از کار و ترک قم توسط استاد حسن معمار این بوده که طبق اصول معماری قدیم باید بنای پایه پس از ساخت به اندازه کافی نشست کند تا وقتی سقف ساخته می‌شود با گذر زمان سقف نشکند و ترک بر ندارد